

کے دربار میں کورتہ کی مہاروی کات
دے داتا تو...؟! ... موز فہر عہ بدوہا

لـغـمـی مـرگـی سـتیقـن ها و کـینـگـدا ...

لـ کا تذکدا ئـمـ یادى ۱۳۵ ساـى مـرگى ئـ و مـرـفـ بلیمـ تـ
شـگـرـیـ کـ مـو مـژویى کـمـمـگای مـرـفـایـ تی گـی ، کـ لـ
تـزـ بـناوبانگـکـیدا کورتى کردـو و ووتى : هـ مو فـیلـ سوفـکانى
پـشـو تـنـها دونیا یان لـکداو تـو بـمـام گرینگ گـیـنـتى ، کـ
ئـویش کار هینرش مارکس بو کـ لـ ساـى ۱۸۱۸ لـ ئـمانیا لـ دایک
بوو لـ ساـى ۱۸۸۳ لـ لـ ندـن مرد.

بہنام بہ داخلہ و نمائندہ بہ پی ایچ ڈی و ایم اے کان کس لسانی زاری کوئی کانی
یہ و لوسی ، ایم آر تو تیم مردنی سٹیفن ئیدوارد هاو کینگی باوکیان
بلاو کرد و بیستمان .

شایانی ئاماژەیە هاو کینگ خاوەنی چەندین تیارو کتەب و کە یە کە ل بە ناوبانگترین و بەبەها ترینیان بریتی یە ل کتیبی کورتە ی مەژویی کات وەک ل تایتە ی سەر وە ی بابە تە کە ئاماژە مان پیدا و کردومان بە پرسیارەکی ئومید بەخش کە کە جەگای ئ و دەرگرتە و بەرد وام دەیت ل داهەنانی زانستی.

هاو کینگ لـم سـرد مـدا لـ بواری فیزکو گـردوناسیدا بـ موبالـغـ
گـورـترین زاناو پسپور و قامـتی ئـگـر لـ ئـیزک ئـنستاین بـندتر
نـبـت ئـو هیچ کورتر نی یـ. بـ پی ووتـی پسپـرانی ئـو بواری کـ
وـسفی دـکـن لـ سـر کورسی یـکـی ئـنستاین دانیشتو لـ زانکـی
کامبرج لـ بریتانیا .

کورتی ژیا ننامی ئم مرځ مزنه ئو وی ک له ککتی ۱-۴-۱۹۴۲ له دایک بو له شاری ئسفوردی بریتانیاو ،هر له ولس چته خوښنگای سرته تایی وپاشان ئامادی و له کتایدا به پلای ئکادمیک به سه رکه وتویی ته واو کردو.و له کلیژی زانستی گردونناسی - کهزم له جیا - له زانکای کامبرج و رگپراو. به نام به هی نه خشیی کی م شک وو که له د وړانی هرزه کاری توشی هات ته واو په کی که وت .هرچه نده په که مجار دیتوانی که مک قسه بکات ، به نام به ته په ربونی کات د نگیسی ته واو له دستدا.هر له وکاتانه یزیشکه کان په بیان واو که ته نه ۲-۳ ساله د ژبت . به نام خشی ختانه

په شبنی یه کانیان استدرنه چوو . سره ای چنده نه خشی تر تا نه م ژیاو ، له سرو هه مو نه و نه خشیان نه شو و توانی به هی زیر کی و بلیم تی و به ئیراد گوره ترین خزمهت به مره قایه تی بکات به تایه تی له و بوار کی که خه له راده به در ئار زوی ده کرد که فیزیو گره دونهاسی بو. هه ر به یه ش توانی چنده ن دین ته ور دابنه تو گره له که ده زینه وهی مه زنی بکات. له وان به یه بردن به درهاویشته تیشکه کانی کونیل له شه کان- الثقوب السوداء-

که به م تیه ر- بیرده ز- یه ی بیرده زه کانی زاناکانی په ش خه ی له و بوار پوچه کرد وه.

هه روه ها له بوار ته وری نه ژیه ی که نه نستاین به داهه نه ری داد نه رت ، نه و که م نه که زانسته تری خسته سر نه و تیه ره.

شایانی نامه نه که که کاته که له ته م نه ی ۲۴ سا ته زی دکه راکه به او کرد وه له سا ی ۱۹۶۶ بو په فرشته ترین کته به کانی نه وکاته که له ۱۳۴ پا په ره په کهها ته بو. هاوکات سا ی ۱۹۸۸ که کته به کورته ی مه ژوی گره دونه به او کرد وه له ماوه یه کی که مده زیاته له دوو ملیه دان نه له فره شرا.

به گومان که تیوری و ده زینه وه و په ی بردنی به نه نه یه کانی دورسته بونی کاته شو نه نو گره ردون به مره قایه تی ده سکه وتی گره وره نه به پوچه کرد نه وهی ئایدیالیزمو میتافیزیک که زیاته رپشت به نه فسانه و خه یا نه کان به تایه تی خورافه ئاینیه کان ده به ستهت .

هاوکینکیش وک سه دان زانای تری ئایزاک نه نستاین و داروین و فیه گره رسو که په رنیکه سو باسکه و نیوتن و گالیه هته که له بواره جیاجیا کانی زانسته بونه ته به هه زه بونی تیور کانی ماتریالیزمی دیاله کتیک به تایه تی له بوار کی که م نه ناسیده که یه که که له سه رچاوه کانی بیر بیرم نه دو گره وره شه رشگره مره قایه تی کارل مارکس . نه وه نزه که سه دونهو یکیش به مارکسیزم ناسراوه وه مو به ره ی ئایدیالیزمو میتافیزیک به تایه تی له وه فکری و سیاسی یه وه ده رایه تی ده که نه.

نه سته تیور کانی هاوکینک به ره له هه ر شته که وه مای ته ژی زانسته یه ده ی بیرو باوه ری خورافه ئاینیه که سه رچاوه ی بونی هه مو شته که به دروستکه ره که - خالقه که به ناوی الهه - خودا - یه که ده گره رنه وه . له مباره یه وه هاکینگ چنده ن کوته ووته ی هه یه له وان که ده تهت : من مه شکی مره ف وه کو که مپیوته ره که نه بینم له کار نه که وه ته کاته که په کهها ته کانی له کار ده که ون. هیه به هه شته که یان زیان نه ئاینده - قیامته - چاوه مپیوته ره شه و نه کان ناکات . نه وه ی باسی قیامته تو

ژیانی ناییند د کات نښو خورافې نښو کسانو کې له تاریکې نښې ترسره - هڅو ها به پېچلوانه زړه له زاناو پسره کانی تر نښې زړه اشکاوانه و دور له زندان به باور هڅه نایدیالستی یې کان ای ماددیانې خپلې داو به تاییدې له بارې خورافې دینې یې و. تا هڅه زیاتر خپلې باور به و خورافانه نښې نو بیر بکانه و به شوې پې بردنې استی یې کانی دروست بونی بون به گشتی یې و بن.

خاکې تری گرینگو به چاو و ونو اشکاوې ها کینک بیرو هڅو ویستې نښانې یې کانه تی له ویی ثابوری و سیاسی وکمه لای تی یې و. نښو هڅه میش لای نگرې نازادی و یې کسانې نه وان مرغه کان بو. له یې کک له ووته کانی دده ت نگر هڅه لومړجو درغه تی یې کسانې به هڅه مو مرغه کان به خست نښو له جیاتی هاو کینک چن دین هاو کینک تر پیدای د بن به پې بردن به استی یې شاراو کانی بون.

هڅو ها له بارې به خراپ به کاره نانی زانست له لایېن سیاسې تو سیستې می سیاسی یې و کچې به هڅه نښې سیستې مڼو نڅو زړه هڅه یې به هڅه جېنگې نښې می یې و مرغه قای تیو زوی له ناوېچت. یا خود به هڅه دروستکردنې قایر سڅې کوشند یې و له لایېن نښې ژمه کک و ک بېته هڅه به باو بون و یو له ناوچونی هڅه مو مرغه قای تی، هڅه به یې پېشنیار د کات ک پېویستې مرغه قای تی بیر له گواستند و یې زیان بکانه و به سړ نښتېر کان تا نڅو مرغه قای تی سړ زوی له ناو چو به هڅه یې کک و نښو له سړ نښتېر کانی تر زیان بېته.

تېنانه له سا کانی نښې دوا یې دا به تېواوې هڅو ویستی له دژې جېنگې کانی نښې مرکا. هڅو ها له دژې سیاسې تی به تاییدې تی کردنې بواری تېندروستی و خو نښو پېرو د د ربرو و دژې نښو سیاسې تانې حکومتی استی محافه زکار بوو. هڅه میش داوای د کرد ک به هېچ جېرک نا بهت.

بېشی تېندروستی بدرت به کړتی تاییدت. چونک تېندروستی سړ تایی ترین پېویستی مرغه قای تی و نابت دده و ت به شوېن سودو قازانج و بېته.

هڅو ها خا کي تر نښانې نښې زانایې نښو بو به پېچلوانه زړه یې زاناکانی تر و هڅه مو کات تیرو د زین و زانستی یې کانی خپلې استېوخ، یان به هڅه زانترین نرخ د خست بده ست هڅه مو خا کي. هڅه به یې نازناوې با و نښې زانستی خا کيان پېدې خشی بوو. تېنانه له کاتی فرشتنی کتېبی کونیلې شکان له یې ک ژدا له سړ پېگې نښې زانکې کامبرج نښو ند ک یارو داگرتن زړه بوو ک پېگې

نەتەكەكان يان لەكار كەوت . بەپەي ئامارەكان زیاتر لە نیو ملیون كەس
ئەو ١١٠٠ خەریکی داگرتنی ئەو كتیبه بونە .
بەپەي ئەمەكە ئەم زاننا بلیمەتە گەورەپە لەدەست دایەن ئەو
گەورەترین زیانە بە مرەفایەتی دەكەویتو پەكردنەوی ئەم زیانە وا
ئاسان نی .

ئیمە وەك سەرنوسەرو نوسەرانو هەمو مرەفە ئازادیخوازو
پەكسانخوازو پیشكەوتنخوازو زانستخوازەكان ئایدەگەپەنین كە وەرای
بەشداری لە غەمو پەژاری كەسوكاری ئازیزی هاوكینگو ، هەمو زانناو
پەسپەرەكانو مرەفایەتی ئازادیخوازەكان ، بە لەدەستدانی ئەم
مەشخەكە گەشە زانست و زانیاری ، هاوكات بە ئومەدەو دەپرسی
ئاخە كە درەژە بە كورتەپە مەژووی كات داتەو لە جیاتێ هاوكینگ .
بیگومانە كە ناوو یادی هاوكینگ لەسەدەكانیش تەپەر دەكات

تەبەنی:

ئەم نوسینە ئەمرە لە بلاوكراوەی بە پیشەو بلاوكراوەتەو

موزەفەر عەبدو

٢٠١٨-٣-١٤